HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בתים וחצרות. שני בתים פתוחים לשתי חצרות שתים לכל חצר ושתי חצרות פתוחות לשתי: **כמאן דסתימי דמי.** דהא לגבי מבוי כמאן דסתימי הוו דהא חצרות מפסיקות ביניהם שתין הבתים מוציאין להם: **אפשר דמבטלי.** שני בתים שבחצר רשות שיש להם בחצר לגבי חד מינייהו והוי כל החצר שלו ומותר להוציא מביתו לחצר: **סוף סוף בית הוא.** ככל חצר בתים ליכא ורב בעי שני בתים לכל חצר: **אלא אמר רב חסדא.** טעמא לאו משום בתים וחצרות פתוחות לתוכו הוא דרב בין עירבו בין לא עירבו מכיון דפתימי שתי חצרות למבוי בתים לכל חצר מותר מבוי עליו ויתר בלחי וקורה והיינו טעמא דכי עירבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי לסלוק לטלטל בו וכי לא עירבו שרי: **מי גרם לחצירות שיאסרו.** על המבוי להכריזו שיתוף להוציא מן החצירות לתוכו: **בתים.** הוא דגרמי לו דאי לאו משום בתים דרב הוו להו חצרות ומבוי רשות אחת לכל אחד דלמאי להא מלתא כר"ש סבירא ליה דאמר בעירובין (דף עד.) גג ומחצר וקרפף ומבוי כולן רשות אחת הן ומטלטלין מזה לזה ואמר רב עלה הלכה כר' שמעון והוא שלא עירבו בתים עם החצרות ולא שכיחי מאי דבתים מחצר הלכך לעניין טלטול בתוכו נמי כי לא עירבו חצרות עם הבתים שרי דהוה להו כמו שנשתתפו בו דמי גרם לו למבוי ליאסר ולהלכתך לשיתוף בתים גרמו לו ואיכא שהרי נסתלקו ממנו ומותר להוציא מן החצרות למבוי כלילו נשתתפו ונשתתפו לא מסתפקא לן דמותר לטלטל בכולן: **לא לכל אמר רבי אלעזר.** לא בכל מכשירי מלוה אמר כן. ולקמן מפרש כי מכשירי מלוה אמת למעוטי: **שמי נלחם.** דעלמא מוכח יום הן ואין לאחרן עד למחר: **ולא למדן רבי אלעזר.** דלפייתם אדמה שבת אלא בגזירה שוה ואי בכל מכשירי מלוה בעיקר המלוה ונוהגת בשבת אמר מכשירים כמותה למה לי גזירה שוה: **מה הנאה לאמורה בעומר מכשירים.** דהיינו קלירה טחינה והרקדה שלה דוחין את השבת כדלמרינן במנחות (דף עב.) ובקליר תשבות[ה] מלוה היא שאין קבוע להם זמן אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להם זמן אמר ליה אביי אדרבה מדאין קבוע להם זמן כל דליף טפי גבי עומר מגבי שבי הלחם דהכא שמי ימים יפה קלירה: **נחי.** בחמת: **מלד אחד.** דבאלה דעומר מופנה הבאה דשבי הלחם אינה מופנה לקלייכה לגופה: **ושמעינן ליה לרבי אליעזר דאמר.** גזירה שוה שאינה מופנה מצי למידיש מלד אחד לאחד למדין ממנה אם אין להשיב אבל אם יש להשיב משיבין. ובמסכת יבמות בפרק מצות חליצה (דף מט:) שמעינן ליה דאמר הכי דקתני חליצה בשמאל פסולה ורבי אליעזר מכשיר ללא יליף רגל רגל ממלורע ופרכינן ורבי אליעזר לא יליף ממלורע והא תניא ר"ש אומר מניין לרגילה שהיא כחוון יתמים נאמר כאן חוון ונאמר להלן חוון וכו' ומשמעינן חוון חוון מופנה רגל רגל לא מופנה והאי לאו מופנה דקאמרינן מצי למידין קאמר דרגל לכתיב בחליצה אינטריכא ליה לגופה אבל מלד אחד מופנה הוא דפרשת מלורע מופנה הוא שהיא לדעתו כמכירין במלורע **מכשיריו.** הא למדת שאין מלוה לעשות מלוה אלא מתוך שהיא ראויה לבוא מאליה: **למעוטי מאי.** הא דאמר רבי יוחנן לעיל גבי לכל אמר רבי אליעזר למעוטי מכשירי מלוה: **מאי נינהו.** מאי מלוה שאין ראויה לבוא מאליה: **ולא מכשיריו.** כגון לקוטו מן המחובר: **למעוטי נסתם.** שלא יתלוש בשבת כדמפרש טעמא ואזיל: **לילית.** שלא יתלוש בשבת כדמפרש טעמא ואזיל:

אפשר דמבטלי רשות כו'. וא"ת כי עירבו חצרות נמי עם בתים מצינן למימר שיש להם במבוי לבני חצר אלא מאי זה לרשות דכולהו שיש להם במבוי לבני חצר ויכולין לטלטל מן החצר למבוי הא ש"ד בעירובין (דף סו:) אין ביטול רשות מחצר לחצר ועוד דבגמ' הכי פריך שפיר: **מפלגא דיומא לפנייא.** רב לטעמיה דאמר במסכת עירובין (דף סח:) מבטלין ומחזירין ומבטלין: **מי גרם לחצירות.** קשיא ל"ק לפשיטו עירבו חצרות עם בתים מותר לטלטל (ג) להא רב לחצר כעירבו לטעמיה דפסיק כרבי שמעון דוקא בלא עירבו אבל רבי יוחנן לא פסיק כר"ש אין עירבו אין לא עירבו וכר' יוחנן ק"ל: **לא לכל אמר רבי אלעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת.** לקמן מפרש לאמת למעוטי לילית ומוזחה וס"ד לא (ג) כל מלות הנוהגות בשבת אמר ר' אליעזר שמכשירין ילמו שבת שהרי שבי הלחם הן ולא למדן ר"א אלא מגזירה שוה דתניא ר' אליעזר אומר מניין למכשירי שתי הלחם שדוחין את השבת נאמרה הבאה בעומר ונאמרה הבאה בשתי הלחם מה הבאה האמורה בעומר מכשירין דוחין את השבת אף הבאה האמורה בשתי הלחם מכשירין דוחין את השבת מופני דאי לא מופני איכא למיפרך מה לעומר שכן אם מצא קצור קוצר תאמר בשתי הלחם שאם מצא קצור אינו קוצר לאי אפנויי מופני מכדי כתיב [1]והבאתם את עומר ראשית קציכם אל הכהן [2]ביום הביאכם למה לי ש"מ לאפנויי ואכתי מופנה מצד אחד הוא ושמעינן ליה לר' אליעזר [3]דאמר מופנה מצד אחד למידין ומשיבין [4]תביאו רבויא הוא למעוטי מאי אילימא למעוטי לולב [5]והתניא לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר"א ואלא למעוטי סוכה והתניא סוכה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר"א ואלא למעוטי מצה והתניא מצה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי רבי אליעזר ואלא למעוטי שופר והתניא שופר וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר"א אמר רב אדא בר אהבה למעוטי ציצית לטליתו ומזוזה לפתחו תניא נמי הכי ושוין שאם ציית טליתו ועשה מזוזה לפתחו שהוא חייב מאי מעמא אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להם זמן אמר ליה אביי אדרבה מדאין קבוע להם זמן כל

[1] דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת קְצִירָהּ וַהֲבֵאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל הַכֹּהֵן:
ויקרא כג י

[2] וְסִפַּרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:
ויקרא כג טו

[3] מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה בִּכּוּרִים לַיְיָ:
ויקרא כג יז

רב נסים גאון

פרק יש רבי אליעזר אומר. ואכתי מופנה מצד א' הוא, ושמעינן ליה לר' אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למידין ומשיבין. דע שאע"פ שלא מצאנו לר' אליעזר בפירוש שאמר דבר זה, יודעים אנחנו אותו מדבריהם בסמ"ג נדה בפרק המפלת (דף כב:) מופנה מצד אחד לר' ישמעאל למידין ואין משיבין, לרבנן למידין ומשיבין. והואיל ור' אליעזר ב) עומד כר' ישמעאל, כי אנו מוצאין ר' יהושע חברו של ר' אליעזר אומר [ע"ז דף כט במשנה] ישמעאל אחי, ועם זה לא נתיחד בחלוקה בזה הדבר אלא ר' ישמעאל והשאר שוו כולם בדבר אחד כי מופנה מצד אחד למידין ומשיבין, ידענו כי ר' אליעזר בכלל החכמים ששוו עומד וסובר כמותן. שאילו היה חולק עליהן בדבר זה היה נזכר עם ר' ישמעאל, וכיון שלא הוזכרה החלוקה אלא בר' ישמעאל בלבד נתברר כי ר' אליעזר אינו שוה לו וכרבנן סבירא ליה. ומיכן אמרו ושמעינן ליה לר' אליעזר דאמר מופנה מצד אחד למידין ומשיבין, לפי שכל החכמים שהיו באותו הדור שוו בדבר זה חזר מר' ישמעאל שהוזכר בפירוש שהוא חולק.

ב) אין הלשון מדויק ומתנה מותמו שולמי ר"ל היה כדולו של ר' יהושע ואם אימא סיפא דסבר כוותיה היה לאסמכו עם ר"י ושניו בכ"מ כתן ד"ה ושמעינן וכיוצא קד ע"ש ד"ה לא מופני וע"ש.

רבינו חננאל (המשך)

מלאכה שאפשר לה לעשות מע"ש אינה דוחה את השבת, והבאת אומר לר' אליעזר לו להביאו מע"ש ולא הביאו אין הבאתו דוחה את השבת. ואפילו לעניין עשית פסח דכרת הוא, לא מיתיבינן אומר למול בנו או עבדו כדי שיותר לו לעשות פסח. ולא שנא להו לרבנן לא דרך דה"ר ולא דרך גנות וקדפיפות וחצרות הכל אחד הוא ובכל אסור. ואשכחנן בתלמוד א"י עובדא ולא הביאוהו בשבת, דאמרינן בכל מקום (רב עבדי) מעשה רב דגמרינן שמואל בר אבודימי הוה ליה מינה, וזה הוא המעשה, ר' עובדא למגזר לרב ששעא בריה. אנשיון למיתי אומר שאל לר' מונה אמר להון ידחה למחר, שאל לר' יצחק בן אלעזר אמר להון משחוק [קונדיטון] לא אנשיתון ומיתי אומל אנשיתון, ידחה למחר.

א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא לכל א"ר אליעזר מכשירי מצוה דוחין את השבת, שהרי שתי הלחם חובת היום הן ולא למדם ר' אליעזר אלא מג"ש, נאמרה הבאה בעומר, שנאמר והבאתם את עומר וגו', ונאמרה הבאה בשתי הלחם, שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים וגו'. מניין שהעומר דוחה שבת, גרסינן באחרית פרק ר' ישמעאל אומר, העומר היה בא בשבת מג' סאין וכו', ת"ר תקריב את מנחת סוטה בכורים, מה ת"ל לפי שמצות העומר להביא מן הקמה, מניין שאם לא מצא קמה יביא מן העומרין ת"ל תקריב כו', עד תקריב לפי שמצותו לקצור בלילה. מניין שאם קצר ביום כשר ודוחה שבת, ת"ל תקריב כל שהוא תקריב מ"מ תקריבו אפילו בשבת אפילו ביום בטומאה. **ותוב** תניא (בתו"כ) בסוף פרשת אמור אל הכהנים (ובפסחים עז ובמנחות עב) רבי אומר וידבר משה את מועדי ה', מה ת"ל לפי שלא למדנו שדוחין את השבת אלא הפסח והתמיד שכתוב בהן במועדו, מניין לרבות העומר והקרב עמו, שתי הלחם והקרב עמהן שידחו שבת, ת"ל וידבר משה את מועדי ה', קבעו מועד אחד לכולן. ופשוטה היא זו ההלכה כר' שמעון בפרק כל גגות העיר רשות אחת הן, לגבי אזומל לא שרינן בכי האי גוונא, בהדהיא קי"ל הילכתא דרבנן) וככלליה דרבי עקיבא דאמר כל

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שכן אם מלמ: (ב) תוס' ד"ה מי גרם וכו' מותר לטלטל בכולו להא רב: (ג) ד"ה כל לכל וכו' וכ"ש כל שהוא תקריב וכו' לכל מלות: (ד) ד"ה תמחר וכו' מלמ לכמשיריו: (ה) ד"ה ושוין וכו' ואיכא מ"ש עכר: (ו) בא"ד אבל לילית ומזוזה כל"ל ותיבת סוכה נמחק:

גליון הש"ס

גמ' לא לכל אר"א מכשירי מצוה. עי' כמ' בני מ"ש בקונ' הספר בקונטרי: רש"י ד"ה ושמעי' ליה לר"א וכו' מופנה הוא ההיא דעבו. עי' בכ"י יבמות דף ע ע"ב ד"ה ושמעי' לי' ב"ק ע"ב: תוס' ד"ה אפשר וכו' ואיכא למ"ד בעירובין. עי' עירובין דף עג ע"ב תוס' ד"ה ושוין אלא פרש"י לבסות סוכה. וכ"כ רש"י סוכה יא ע"ב ד"ה לפחות ועיין בשער המלך פ"ג מהלי לילית:

מוסף רש"י

בתים וחצרות פתוחין לתוכו. בתים פתוחין לחצרות וחצרות למבוי, שכן היה דרכן שתין בתים פתוחין לתוך חצירן, וכל חצר משמש בכ"ש ומשמשה מינו לפי כמיש, אבל במחובי לילית לפי שאין דרכן לפתוח לתוך חצר, ואפילו בחצר אחת (עירובין ה.). **ומיכן** כיון דטולן בתוכו פתוחים זו לזו ומעורבות יחד דרך פתחיהם מדלת לחצר לכו (שם עד.). **לולב וכל מכשיריו.** כלומר מיקויים ומפילו לקוליו מן הממובר ולמגדו (סוכה מב.).

רבינו חננאל

בתים וחצרות פתוחין לתוכו, והכא כיון שעירבו כאילו אין שם חצר וכולן בתים נינהו. ואפילו נשתתפו כיון שאין שם (בתים) [וחצרות] אין שתוף מועיל באותו מבוי. כך יש לומר כי לא עירבו נמי, כיון שהן אסורין להוציא מן הבתים לחצר לחשוב אותן הבתים כאלו סתומין הן שאין להם רשות להשתמש מן הבתים לחצר, וחצר איכא בית ליכא, לטעמיה דרב הילך מטלטלין במבוי שאין לו בית. ומפרש יחכן שיבטלו כל בני החצר רשותם לגבי חד, וכיון שמבטלין רשותם לגביה יש לו להוציא מן הבית לחצר. כדהנן נתנו לו רשותם הוא מותר והם אסורים, וקי"ל הא דתנן נתנו לו רשותם רשותם מעיקרא מקודם ג)שיבטל הויא רשותא לגבייהו. **ואקשינן** וכיון שבטלו כל בני חצר רשותם לגבי חד נעשו כל הבתים שלו וכולן כבית אחד הן חשובין, ורב לא אמר אלא בתים ומיעוטי בתים שנים, והכא ליכא שני בתים והיאך מתיר רב. **ופירקו** עוד כגון שבני חצר בטלו רשותם מן הבקר עד חצי היום לגבי ראובן בפירוש ומחצי היום ולהלן לגבי שמעון, שנמצאו ראובן ושמעון שניהם מותרין בחצר זו, דהא שמעינן לרב דאמר מבטלין ומחזירין ומבטלין. **ואקשינן** תוב סוף סוף בעת שמותר לזה להשתמש בחצר זה אסור, ואותה העת אין שם בחצר אלא בית ראובן בלבד. ומחצי היום ולהלן בית שמעון לבדו ואין לראובן בה רשות להשתמש, ומ"מ לא תמצא ב' בתים מותרין בחצר זו בעת אחת. **ופירק** רב אשי פירוק אחר ואמר מי גרם לחצירות הללו הפתוחות למבוי להיאסר בהן בלטלוט בתים, מפני אלו הבתים שהן פתוחין לתוכן ולא עירבו, שאלו לא היו בהן בתים מותרין היו השובתים שם בלטלוט בה בכולה שהן כמו קרפף שמותר השובת בו בלטלוט לא נאסר בהן בלטלוט אי לא מפני הבתים שהן פתוחים לתוכה ואינם. כלומר כיון שלא עירבו תחשבם כאלו סתומים הם ואינם כלל. הלא אילו היו סתומין היה הלטלוט מותר בהם עכשיו יהיה מותר, ועמדו דברי רב אשי. ועיקר דברי רב ופירושם בעירובין פרק הדר עם הנכרי בחצר, ופירשנום שם. ושמעינן מינה דרבנן פליגי על ר' שמעון דשרי דרך חצירות ודרך קרפיפות. ואע"ג דאמר רב הלכתא כר' שמעון בפרק כל גגות העיר רשות אחת הן, לגבי אזומל לא שרינן בכי האי גוונא, בהדהיא קי"ל הילכתא דרבנן) וככלליה דרבי עקיבא דאמר כל

ג) נלמה דר"ל דקי"ל בכ"ש בעירובין ס"ט ע"ב דמותרין רשות מלמחלף. ד) עיין היטב בר"ש כתן דלמה כל המלות שבמיל רבינו ע"ש.